

erhverver til „inden 6 måneder efter erhvervelsen“ at „tage bopæl på ejendommen“ — dog at landbrugsministeren kan dispensere.

For „juridiske“ personer afløser forslaget lov nr. 127 af 16. april 1957, §§ 1-3 og 7.

Reglernes overholdelse skal påses af tinglysningsmyndighederne, jfr. § 7.

II.

I den ovenfor givne oversigt over „jordlovsforslagene“ er fremdraget en række af de punkter, som landsorganisationen særlig har ment at måtte fæste sig ved; men forinden der forsøges en *almindelig* vurdering af forslagene, skal *her fremdrages bestemmelser*, som efter vor formening må afvises som *uantagelige*, allerede *fordi de i den foreliggende form tilsidesætter hensyn til borgernes forfatningsmæssige rettigheder*, som det er folketingets pligt at vogte, og som i sidste instans domstolene må værne om.

A. Det drejer sig herved om den *ekspropriationsadgang*, der foreslås i byplan- og byudviklingslovsforslagene, henholdsvis i § 12, stk. 3, og § 17, se ovfr. I 1 a og 2 b, i sidste fald endog uden at der behøver at foreligge en byplan „under udarbejdelse“, og med det formål at „fremme en byudvikling i en hensigtsmæssig tidsfølge“.

Selv om man måtte tiltræde, at realisationen heraf kan tilsiges af „*almenvellet*“, ses det *ikke*, hvorledes dette i den anledning skulle kunne „*kræve*“, at ejendommene *fratages de private ejere* og overføres til kommune (eller stat), således som grundlovens § 73 forlanger det som grundlag for en lovlig ekspropriation.

Principielt tilkommer *ekspløiteringsretten* den private ejer som en grundlovsbeskyttet side af hans ejendomsret; han må i et vist omfang tåle begrænsninger deri og direktiver for udøvelsen deraf til opnåelse af bestemte formål, *men er han indforstået med at følge disse direktiver*, kan de angivne formål ikke begrunde, at han „*sættes fra*“, og at offentlige myndigheder overtager hans ejendom.

Dette har i praksis aldrig været betvivlet ved ekspropriation efter bygningslovgivningen og forudsættes klart i dennes ekspropriationsbestemmelser (Byggelov for København, § 41, og Landsbyggelov, § 56), jfr.

ordene „*nødvendigt* at kunne råde . . .“; den samme begrænsning ligger i § 23 i vejbestyrelsesloven og har endelig fundet en klar anerkendelse i lov nr. 184 af 5. juni 1959 om sanering af usunde bydele, §§ 9 ff., med dens fortrinnsret for de pågældende grundejere til selv at gennemføre saneringsplanen („*ejerlaugssanering*“).

I de foreliggende forslag er forudsætningen for ekspropriation i teksten reduceret til, at „*det er af væsentlig betydning for det offentlige at råde*“; denne udtryksmåde anvendes ganske vist allerede i den gældende lovs § 12, men her kun med henblik på gennemførelse af en råden „*for det offentlige*“ til gennemførelse af en *godkendt* byplan; bemærkningerne i forslaget til byplanlov indeholder ikke i sig selv noget værn mod eventuelle misbrug.

Et ønske hos navnlig kommunale myndigheder om at råde som ejere ved selv eller ved sådanne selskaber og institutioner, som man måtte vælge at overlade grundene til, at gennemføre en bebyggelse til privat beboelse kan ikke bære en ekspropriation. Dette er anerkendt også i den *svenske* byggnadslag § 45, jfr. lag nr. 329 af 5. juni 1953, uagtet Sverige ikke har nogen til dansk grundlovs § 73 svarende bestemmelse.

Foranlediget af meddelelser i dagspressen har landsorganisationen allerede den 28. august 1962 tilskrevet det regeringsudvalg, der forberedte jordlovsforslagene, således:

„Efter de foreliggende oplysninger er der allerede fra Københavns kommune fremsat ønske om, at der tilvejebringes lovhjælp for kommunen til ekspropriation af private ejendomme, der ikke skønnes at være hensigtsmæssigt udnyttede under hensyn til de gældende byggemuligheder, således at kommunen derigennem kunne erhverve grunde til boligbyggeri enten direkte ved kommunal foranstaltning eller ved salg, formentlig fortrinnsvis til de sociale boligselskaber.“

Dette spørgsmål har allerede været rejst for nogle år siden og har dengang foranlediget en artikel i „Grundejerbladet“ nr. 24 af 20. december 1960, pag. 367-368: „Kan der eksproprieres ejendomme alene med det formål at fremskaffe byggegrunde?“ med en korrektion i „Grundejerbladet“ nr. 2 for 20. januar 1961, side 34

De danske Grundejeres Landsorganisation kan for sit vedkommende fuldt ud til-